

UZASADNIENIE

Wersja z dnia 07.03.2019 r.

I. Potrzeba i cel wydania rozporządzenia

Projekt rozporządzenia Ministra Przedsiębiorczości i Technologii w sprawie sposobu i trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych oraz sposobu i trybu przedłużania okresu ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych, zwany dalej „projektem”, stanowi wykonanie delegacji ustawowej określonej w art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1351, z późn. zm.), w związku z wejściem w dniu 1 stycznia 2019 r. w życie przepisów nowelizujących tę ustawę – m.in. w zakresie sprawdzania kwalifikacji osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne i wprowadzenia terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych. Jak wskazywano już w uzasadnieniu do nowelizacji ww. ustawy, z badań i analiz wypadków przy urządzeniach objętych dozorem technicznym wynika bowiem, że główną ich przyczyną są błędy eksploatacyjne. Z opracowanego corocznie przez Urząd Dozoru Technicznego (UDT) dokumentu: „Analiza nieszczęśliwych wypadków i niebezpiecznych uszkodzeń urządzeń technicznych” aż 94,5% w 2016 r. i 97,7% w 2017 r. przyczyn nieszczęśliwych wypadków w obrębie urządzeń transportu bliskiego to były błędy eksploatacyjne, w tym te związane z obsługą i konserwacją urządzeń technicznych. Dla grupy urządzeń ciśnieniowych procentowy udział przyczyn nieszczęśliwych wypadków ze względu na błędy eksploatacyjne prezentował się następująco: 78% w 2016 r. i 81% w 2017 r.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o dozorze technicznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2518), której przepisy w zakresie znowelizowanego upoważnienia ustawowego z art. 23 ust. 5 wejdą w życie w dniu 1 czerwca 2019 r., konieczne jest wydanie przez Ministra Przedsiębiorczości i Technologii – na podstawie art. znowelizowanego 23 ust. 5 ustawy o dozorze technicznym – przedmiotowego rozporządzenia, które zastąpi obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych (Dz. U. poz. 849, z późn. zm.).

Z rozporządzenia tego (§ 1) będzie wynikał sposób i tryb sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych, sposób i tryb przedłużania okresu ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych, rodzaje urządzeń technicznych, przy obsłudze i konserwacji których wymagane jest posiadanie kwalifikacji, okresy ważności

zaświadczeń kwalifikacyjnych, wzór wniosku o sprawdzenie kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych, wzór wniosku o przedłużenie okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego, a także wzór zaświadczenia kwalifikacyjnego wymaganego przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych dla danego organu właściwej jednostki dozoru technicznego.

II. Aktualny stan prawny

Tak jak wyżej wskazano, w obecnym stanie prawnym na podstawie delegacji określonej w art. 23 ust. 5 ustawy o dozorze technicznym obowiązuje rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych. Zmiana treści upoważnienia i zawartych w nim wytycznych do wydania nowego rozporządzenia jest konsekwencją zmiany w art. 22 ust. 3a i art. 23 ust. 2a–2e ustawy (wprowadzenie terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych) i ma umożliwić określenie trybu wydawania terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych dla osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne, w tym trybu przedłużania ich ważności oraz określenie okresów ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych. Obecnie obowiązujące upoważnienie wymagało więc nowelizacji m.in. ze względu na konieczność uwzględnienia nowego rozwiązania, jakim jest wprowadzenie terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych. Ponadto obecnie obowiązujące rozporządzenie określa, jakie dane osobowe ma podać osoba ubiegająca się o wydanie zaświadczenia. Jednak od dnia 25 maja 2018 r., kiedy zaczęło obowiązywać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679, zwane Ogólnym Rozporządzeniem o Ochronie Danych Osobowych (RODO), to na poziomie ustawy powinny zostać określone dane osobowe wymagane przepisami. Stąd też wymóg ich podawania należało przenieść, jako materię ustawową, do przepisów ustawy i dostosować w tym zakresie treść rozporządzenia.

III. Zakres regulacji

Zgodnie z § 2 projektu sprawdzenie kwalifikacji wymaganych dla obsługujących lub konserwujących urządzenia techniczne ma odbywać się na pisemny lub elektroniczny wniosek. We wniosku tym powinny zostać określone rodzaj zaświadczenia kwalifikacyjnego (obsługa albo konserwacja) oraz zakres (rodzaj urządzenia, który ma być objęty zaświadczeniem). Wniosek powinien również zawierać dane i załączniki, o których mowa w art. 23 ust. 1a, 1b i 3 znowelizowanej ustawy o dozorze technicznym. W art. 23 ust. 1a ustawy wskazano więc, jakie dane osobowe powinien zawierać wniosek o sprawdzenia kwalifikacji (imię i nazwisko osoby zainteresowanej, jej adres do korespondencji, nr PESEL, a w przypadku jego braku rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz datę urodzenia i obywatelstwo). Przy

ubieganiu się o sprawdzenie kwalifikacji należy pamiętać, że na poziomie ustawy (art. 22 ust. 1c) określono ogólny warunek, iż o sprawdzenie kwalifikacji mogą ubiegać się osoby, które ukończyły 18 lat i władają językiem polskim lub zapewnią udział tłumacza przysięgłego. Natomiast w art. 23 ust. 1b ustawy określono materialne warunki dla osób ubiegających się o sprawdzenie kwalifikacji w zakresie osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne. Na podstawie to przepisu należy więc dołączyć do wniosku m.in. informację o wykształceniu, informacje o miejscu przeprowadzania postępowania, zgodę właściciela urządzenia technicznego na wykorzystanie jego urządzenia w trakcie postępowania. Wzór wniosku o sprawdzenie kwalifikacji stanowi załącznik nr 1 do projektu.

W § 3–5 projektu została określona procedura przeprowadzenia egzaminu kwalifikacyjnego. Egzamin będzie składał się z dwóch części - praktycznej i teoretycznej. Tematyka egzaminacyjna będzie udostępniana do publicznej wiadomości przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego (UDT, TDT, WDT)¹⁾, nie ma znaczenia przy tym czas w jakim będzie udostępniana. Chodzi o bieżący dostęp do tematyki. Tematyka powinna być dostępna z chwilą wejścia w życie nowego rozporządzenia.

W zakresie części praktycznej egzaminu już na poziomie ustawy wskazano na konieczność wyrażenia przez właściciela urządzenia technicznego zgody do jego wykorzystania podczas egzaminu praktycznego (w postaci załączników do wniosku lub zaznaczenia odpowiedniej rubryki we wniosku jeśli właściciel jest jednocześnie wnioskodawcą, a taka sytuacja ma miejsce najczęściej, tj. gdy pracodawca kieruje pracownika do sprawdzenia kwalifikacji). Z przepisów ustawy upoważniającej wynika również, że konieczna będzie także zgoda kierownika jednostki organizacyjnej, w której będzie możliwe przeprowadzenie postępowania (również w postaci załączników do wniosku lub zaznaczenia odpowiedniej rubryki we wniosku jeśli właściciel jest jednocześnie wnioskodawcą). Pozytywny wynik egzaminu stanowi podstawę do wydania zaświadczenia, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia. Ze względu na zakres zaświadczenia i rodzaje urządzeń, które mogą być różne w każdym z trzech organów dozorowych (UDT, TDT, WDT) zdecydowano, że wzór zaświadczenia dla każdego z tych organów będzie odrębny. W § 5 wskazano, że w przypadku nieodbycia się egzaminu, kwota uiszczona za sprawdzenie kwalifikacji podlega – na wniosek – zwrotowi albo zaliczeniu na poczet egzaminu przeprowadzonego w innym terminie. Warunkiem zwrotu tej kwoty, albo jej zaliczenia na poczet egzaminu przeprowadzonego w innym terminie, jest pisemne poinformowanie właściwej jednostki dozoru o niestawieniu się na egzamin – nie później jednak niż w terminie 3 dni przed planowanym egzaminem.

¹⁾ UDT – Urząd Dozoru Technicznego
TDT – Transportowy Dozór Techniczny
WDT – Wojskowy Dozór Techniczny

W § 6 – poprzez odesłanie do załącznika nr 3 do projektu – określono rodzaje urządzeń technicznych przy obsłudze i konserwacji których wymagane jest posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego. Określono również okresy ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych, w zależności od rodzaju urządzenia technicznego.

Zgodnie z § 7 przedłużenie okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego odbywa się na pisemny lub elektroniczny wniosek osoby zainteresowanej (ust. 1). Zgodnie z § 7 ust. 2 projektu rozporządzenia, wniosek powinien zawierać dane i załączniki, o których mowa w art. 23 ust. 2b i 2d znowelizowanej ustawy o dozorze technicznym. W art. 23 ust. 2b tej ustawy wskazano więc, jakie dane osobowe powinien zawierać wniosek o sprawdzenia kwalifikacji (adekwatne, jak we wniosku o sprawdzenie kwalifikacji). Należy przy tym pamiętać, że na poziomie ustawy (art. 23 ust. 2c) określono dwa ogólne warunki przedłużenia okresu ważności zaświadczenia, tj.:

- złożenie wniosku, o przedłużenie okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego powinno nastąpić nie później niż na 3 miesiące przed upływem okresu ważności tego zaświadczenia;
- czynności w zakresie określonym w zaświadczeniu kwalifikacyjnym powinny być wykonywane przez co najmniej 3 lata w okresie ostatnich 5 lat ważności zaświadczenia.

Natomiast zgodnie z art. 23 ust. 2d znowelizowanej ustawy, do wniosku dołącza się ponadto oświadczenie osoby zainteresowanej przedłużeniem okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego o wykonywaniu czynności w zakresie określonym w tym zaświadczeniu przez co najmniej 3 lata w okresie ostatnich 5 lat ważności zaświadczenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. W oświadczeniu tym umieszcza się klauzulę następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

W ust. 5 wskazano, jak w praktyce (technicznie) nastąpi przedłużenie okresu ważności zaświadczenia – nastąpi to poprzez wydanie nowego dokumentu.

Przedłużenie okresu ważności zaświadczenia jest bezpłatne, o czym stanowi art. 23 ust. 2a znowelizowanej ustawy.

Wzór wniosku o przedłużenie okresu ważności zaświadczenia stanowi załącznik nr 4 do projektu (§ 7 ust. 6).

IV. Podleganie notyfikacji

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, zatem nie podlega notyfikacji (Dz. U. z 2002 r. poz. 2039, z późn. zm.).

V. Oświadczenie o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej oraz informacja o przedstawieniu projektu właściwym organom i instytucjom UE

Projektowana regulacja nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

VI. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców

Rozporządzenie nie będzie generować kosztów dla sektora przedsiębiorstw i sektora publicznego. Skutki finansowe zostały już one określone w OSR do ww. ustawy o zmianie ustawy o dozorcze technicznym.

Projektowana regulacja, poprzez wprowadzenie zmian ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2518) wpłynie również pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne. Z analiz UDT oraz sprawozdań Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) wynika bowiem, że przyczyną ponad 90% nieszczęśliwych wypadków i niebezpiecznych uszkodzeń przy urządzeniach technicznych objętych przepisami o dozorcze technicznym są błędy eksploatacyjne.

Nie zakłada się, aby przy spełnianiu warunków, takich jak wykonywanie czynności zawodowych konserwatora, czy obsługującego przez okres 3 lat poprzedzających upływ ważności zaświadczenia, wprowadzenie terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych było obciążeniem.

Natomiast nie jest możliwe precyzyjne określenie realnego (liczbowego) wpływu na sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ jednostki dozoru technicznego nie dysponują rejestrami i informacjami w zakresie miejsc (wielkości przedsiębiorstwa),

w których osoby posiadające zaświadczenia kwalifikacyjne pracują. Niemierzalność wynika również z faktu „migracji” pracowników między przedsiębiorstwami. Ponadto jednostki dozoru technicznego nie prowadzą rejestru podmiotów, które składają wniosek o sprawdzenie kwalifikacji danej osoby, a jedynie rejestr wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych.

VII. Udostępnienie projektu w BIP RCL

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

VIII. Wejście w życie

Projektowane przepisy wejdą w życie z dniem 1 czerwca 2019 r., wraz z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o dozorze technicznym – w zakresie znowelizowanego upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia. Z tym dniem straci moc obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych.